

Curs
Llengua i literatura clàssica (III)
Curs 2019-2020

10 obres mestres de la literatura grega
Literatura èpica romana

Índex

Presentació.....	3
Objectius i organització	4
Metodologia.....	6
professorat	6
Coordinador.....	6
Horaris del curs 2019-2020 i lloc de realització	7
Preus i formes de pagament	7
Preinscripció i matriculació.....	7
Programes de les assignatures	9
Assignatura: 10 obres mestres de la literatura grega (II)	9
Assignatura: Literatura èpica romana	13

Presentació

Aquest és el tercer curs en què convidem a llegir literatura grega i romana sota el guiatge i les indicacions de professores expertes en la matèria i amb la comesa fonamental de gaudir de les lletres clàssiques com a part constitutiva de la nostra identitat cultural. Establir ponts entre els antics i nosaltres, entaular-hi diàlegs, conèixer les estructures del passat sobre les quals es fonamenten les arrels del present són maneres gratificants i escaients d'aprofundir en el que som i a la vegada de fruit de tot un conjunt de manifestacions artístiques que han esdevingut clàssiques perquè han sabut aplegar bellesa estètica, construcció textual reeixida i un contingut interessant i humà.

El coneixement de tot aquest patrimoni no sols ens fa més savis i ens proveeix d'eines i d'instruments per acarar els reptes que en el dia a dia ens proposa la vida professional i personal, sinó que ens permet, pel plaer de la lectura, de viure nombroses existències, de viatjar en l'espai i en el temps, i, d'aquests recorreguts, tornar-ne sempre amb les mans plenes, més rics en recursos, més hàbils i més competents. Un clàssic mai no decep, sobretot si se l'arriba a entendre disposant de les claus necessàries per abordar-lo. Un clàssic mai no s'exhaureix, sinó que, cada cop que es reprèn, ofereix matèria nova, milers de possibilitats interpretatives. És, sens cap mena de dubte, el millor esperó per a la nostra creativitat, un passaport a la imaginació.

És per això que hem decidit proposar un tercer curs dedicat al llegat literari del món grecoromà. En el primer, fa dos anys acadèmics, ens vam endinsar en la literatura grecolatina a partir dels gèneres literaris, repassant-ne els més importants i estudiant-los des del punt de vista històric i artístic, tot definint-ne les característiques, explicant quan sorgeixen i com evolucionen. Vam oferir un marc interpretatiu on es poguessin ubicar les diverses creacions literàries, esmentant-ne els autors i les obres més importants, però sense poder-nos aturar a examinar obres concretes amb prou deteniment. Durant el curs passat, el 2018-2019, vam tenir temps per treballar a fons vint obres clàssiques, deu pertanyents a la literatura grega i deu més a la literatura llatina. Entre els principals aprenentatges, vam adquirir un mètode d'interpretació teoricopràctic, els fruits del qual vam tastar tots els participants.

I, com que encara no en tenim prou, i atès que el patrimoni grecoromà se'ns revela inesgotable, és el moment de continuar explorant autors i obres, llegint-los amb atenció, fent-ne anàlisis acurades, posant en comú les lectures dutes a terme, entrant en detalls i, sobretot, sabent-nos-els fer nostres, essent conscients que som només els intèrprets de les interpretacions i que, per tant, qualsevol abordatge ben argumentat, viscut amb plenitud, pot resultar digne i suggeridor, més enllà de corrents d'exègesi coneguts o d'hermenèutiques acadèmiques preestablertes.

A l'assignatura de Literatura grega, el programa inclou un total de 10 obres significatives pertanyents a 10 gèneres diversos, des de l'èpica fins a la novel·la, passant per la poesia, el teatre, la història, el pensament, la biografia, la didàctica, la ciència i la literatura fantàstica.

L'assignatura de literatura romana se centra enguany en el gènere de l'èpica i proposa fer una lectura aprofundida de dues grans obres mestres de les lletres occidentals: una mostra d'èpica patriòtica o nacional, *L'Eneida* de Virgili, i una mostra d'èpica mitològica, *Les Metamorfosis* d'Ovidi, sens dubte dues de les creacions llatines que més han perviscut i més han influït en la cultura d'Occident.

Objectius i organització

Assignatura: 10 obres mestres de la literatura grega (II)

L'assignatura de literatura grega vol continuar mostrant el gran ventall de gèneres literaris que el món grec ens ofereix i que no s'exhaureixen mai. Per això, s'ha decidit mantenir la mateixa estructura del curs anterior, amb petits canvis que no comporten cap alteració ni de la metodologia ni dels objectius inicials del curs.

El curs s'estructura en 10 sessions, més una primera de caire introductori. A cada sessió es tractarà una obra literària grega antiga, seguint el mateix ordre inicial de gèneres literaris. De tota manera, hi haurà petits canvis en el curs 2019-2020:

- S'han eliminat alguns gèneres i se'n han introduït de nous.
- Quan s'han mantingut, s'ha optat per triar obres d'èpoques més tardanes per tal d'observar les transformacions que es produeixen en el si de la producció literària grega al llarg del temps.
- En gèneres més limitats cronològicament, s'ha decidit tractar altres autors, que donin una visió diferent del mateix gènere, o fins i tot que introdueixin una temàtica trencadora.
- Sovint s'han escollit autors oposats als ja tractats per poder treure'n més profit de la lectura.
- S'han incorporat obres importants però poc conegudes, per tal d'ampliar la nostra perspectiva sobre la literatura grega.
- I, sobretot, s'ha pensat que fora bo anar una mica més enllà dels gèneres habituals i conèixer de primera mà obres no estrictament literàries, sinó de tipus científic. La literatura científica serà una de les grans novetats d'aquest curs.

Com sempre, els objectius de l'assignatura són:

- Apropar la literatura grega als lectors d'avui d'una manera senzilla i amena, fent-ne palesa la vigència i el profit que en podem treure.
- Donar a conèixer obres i autors poc coneguts que ajudin a trencar el

cercle dels noms més difosos amb visions complementàries del que ja coneixem.

- Oferir la possibilitat d'entrar en contacte amb aspectes curiosos de la literatura grega, com serà en aquest curs la literatura de caire fantàstic, on podrem descobrir guerres de les galàxies o viatges siderals i oceànics.
- Passar una bona estona, tot enriquint el nostre saber amb els comentaris i observacions dels altres, de tal manera que la lectura sigui un plaer compartit.

Com sempre, durant el curs el professor acompanyarà les explicacions a l'aula amb un petit dossier sobre l'obra que es llegeix i una guia de lectura, on s'incidirà en els aspectes claus més rellevants i es donaran les pautes per una comprensió a fons del text. El dossier inclou bibliografia complementària per a qui vulgui aprofundir encara més en el tema. La posada en comú serà, però, l'element principal del curs, ja que una visió múltiple és molt més enriquidora.

Nota bene: Per apuntar-se al curs no fa falta haver seguit cap dels dos anteriors, ni tampoc tenir coneixements de grec clàssic.

Assignatura: Literatura èpica romana

L'assignatura de literatura romana cerca, durant el curs acadèmic 2019-2020, els objectius següents:

- Acostar l'èpica llatina de tema nacional o patriòtic al públic d'avui dia i fer-li'n veure la vigència, el caràcter inexhaurible, explicant què representà l'*Eneida* de Virgili en el moment de la seva aparició i de quina recepció i evolució ha estat objecte des d'aleshores fins als nostres dies.
- Llegir i comentar en profunditat els dotze cants que conformen l'*Eneida* de Virgili amb les eines suficients per descobrir-hi, tot i el seu caràcter antic i *altre*, el que encara ens poden dir a nosaltres, dones i homes del segle XXI.
- Acostar l'èpica llatina de tema mitològic al públic d'avui dia i fer-li'n veure la vigència, el caràcter inexhaurible, explicant què representaren *Les Metamorfosis* d'Ovidi en el moment de la seva aparició i de quina recepció i evolució han estat objecte des d'aleshores fins als nostres dies.
- Llegir i comentar en profunditat els quinze llibres que conformen *Les Metamorfosis* d'Ovidi amb les eines suficients per descobrir-hi, tot i el seu caràcter antic i *altre*, el que encara ens poden dir a nosaltres, dones i homes del segle XXI.

L'assignatura consta de dos mòduls de cinc i sis sessions de dues hores de durada, respectivament. A més d'una sessió introductòria per mòdul, a cada tres cants de l'*Eneida* i de *Les Metamorfosis* es dedica una sessió (l'obra de Virgili està constituïda per dotze cants o llibres, per tant quatre sessions de treball, mentre que l'obra d'Ovidi té quinze cants o llibres, és a dir, cinc sessions de treball). Sempre es fa una presentació de caire teòric de cada autor, obra i cant, en què es donen les claus necessàries per llegir-los, i, després de la lectura dels llibres pertinents, es fa, al cap de quinze dies, la posada en comú

amb la professora. D'aquesta manera tothom és capaç de llegir i treballar amb prou temps la part de l'obra que toca en cada sessió. S'oferiran també recomanacions bibliogràfiques, tant de fonts primàries com d'articles i monografies crítiques, perquè qui ho desitgi pugui aprofundir les qüestions tractades.

Nota bene: Per apuntar-se al curs no fa falta haver seguit cap dels dos anteriors, ni tampoc tenir coneixements de llatí.

Metodologia

El curs es basarà en sessions presencials que no pretenen ser tan sols classes ordinàries de caire teòric, sinó una aplicació pràctica d'allò que es vagi aprenent amb la participació activa de l'alumnat. L'objectiu final és gaudir de la literatura grecolatina aportant opinions i idees al curs, generant debat i enriquint els coneixements de tothom.

El curs vol combinar, doncs, l'aspecte teòric amb el pràctic. La intenció és afavorir la participació dels alumnes en la discussió i comentari de les obres. La funció de la professora serà la de guia, primer per mitjà de les pautes de lectura que s'oferiran amb anterioritat, i després com a moderadora en la discussió. L'objectiu és que sigui l'alumnat qui enceti l'anàlisi de l'obra i que el professor vehiculi la discussió de tal manera que els comentaris i les opinions, individuals i col·lectives, siguin la base d'aquesta aproximació més directa a unes quantes obres mestres de la literatura grecoromana.

Professorat

M. Teresa Magadán

Doctora en Arqueologia Grega i Llicenciada en Filologia Semítica. Investigadora de l'Institut del Pròxim Orient Antic (IPOA-UB) i de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC). Professora-Col·laboradora de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC).

Mònica Miró Vinaixa

Llicenciada en Filologia Clàssica (Llatí) i en Filologia Romànica (Francès). Màster en Història de les Religions. Professora de literatura i d'escriptura creativa (gèneres narratius i autobiogràfics) a l'Escola d'Espectura de l'Ateneu Barcelonès.

Coordinador

Prof. Felip Masó Ferrer

Mail: arqueonet@arqueonet.net

Tel.: 667 013 352

Horaris del curs 2019-2020 i lloc de realització

Assignatura	Professorat	Calendari (sessions quinzenals)
10 obres mestres de la literatura grega (II)	Dra. M. Teresa Magadán	Els dilluns, del 7-10-2019 al 23-03-2020 De 18.00 h a 20.00 h
Literatura èpica romana	Prof. Mònica Miró Vinaixa	Els dimecres, del 16-10-2019 al 18-03-2020 De 18.00 h a 20.00 h

El curs es realitzarà a Arqueonet, al carrer Sepúlveda 79 de Barcelona.

Preus i formes de pagament

Opcions	Preus totals	Terminis de pagament			
		Matrícula	2n termini (finals novembre 2019)	3r termini (finals gener 2020)	4t termini (finals de febrer 2020)
Curs complet (les dues assignatures)	440 €	185 €	85 €	85 €	85 €
Una assignatura solta	240 €	90 €	50 €	50 €	50 €

*Trobareu les dates i el temari de cada mòdul al programa de les assignatures.

*Els pagaments dels mòduls es realitzen de forma íntegra, sense terminis.

Preinscripció i matriculació

Preinscripció

Podeu fer preinscripció per qualsevol de les vies següents:

1. Per correu electrònic: enviar un missatge a l'adreça arqueonet@arqueonet.net especificant la informació següent:

- Títol del missatge: "Inscripció Curs Llengües i literatura clàssiques (III) 2019-2020"
- Indicar la modalitat d'inscripció:
  - Inscripció a assignatures independents: indicar quines
  - O bé, inscripció al curs complet
- Dades de cada participant que s'inscriu: nom i cognoms, adreça postal completa, adreça electrònica i telèfon de contacte

2. Per la pàgina web d'Arqueonet, a través de l'enllaç següent:

http://www.arqueonet.net/cat_contacte.html

Complimentar els camps de dades personals indicats a la pàgina web i, en el camp "Missatge", especificar la informació següent:

- En primer lloc incloure el text "Inscripció Curs Llengües i literatures clàssiques (III) 2019-2020"
- Indicar la modalitat d'inscripció:
  - Inscripció a assignatures independents: indicar quines
  - O bé, inscripció al curs 2019-2020 complet

3. Per telèfon: la preinscripció també es podrà fer per telèfon, als números 937 423 014 o 667 013 352.

4. Presencialment: a Arqueonet (carrer de Sepúlveda 79 – 08015 Barcelona), de dilluns a divendres de 10 h a 14 h i de 16 h a 20 h

Un cop feta la preinscripció, Arqueonet enviarà un mail confirmant-ne la recepció.

Les places s'adjudicaran per estricta ordre d'arribada de les sol·licituds.

Matriculació

Quan s'assoleixi el nombre mínim d'assistents, Arqueonet ho comunicarà a tots els preinscrits i llavors s'iniciaran els passos per formalitzar la matrícula. Les matrícules es podran formalitzar de forma presencial a **la seu d'Arqueonet** dins dels horaris d'obertura (de 10 h a 14 h i de 16 h a 20 h), en efectiu o targeta, o bé per transferència bancària per l'import corresponent al número de compte que us indicarem.

Programes de les assignatures

Assignatura: 10 obres mestres de la literatura grega (II)

Horari: els dilluns, de 18.00h a 20.00 h.

Durada: del 7 d'octubre de 2019 al 23 de març de 2019 (sessions quinzenals).

11 sessions:

1. Sessió introductòria

Dilluns 7 d'octubre, de 18 h. a 20 h.

Presentació del curs i de les 10 obres seleccionades. Explicació dels criteris emprats per fer la selecció. Exposició de la metodologia que se seguirà en el comentari de les obres. Introducció a la primera de les obres.

2. Èpica: Homer, *Odissea*

Dilluns 21 d'octubre, de 18 h. a 20 h.

Posada en comú i comentaris sobre l'obra. Discussió de punts concrets: Els *nóstoi* a la literatura grega. L'autor de l'Odissea: el debat sobre la autoria. La geografia de l'Odissea i l'expansió del món grec. Cosmologia de l'Odissea. L'enginy d'Odisseu i els trets del nou heroi. Temàtiques de conte en els relats de les aventures. Diferències de fons entre la Ilíada i l'Odissea. Presentació de l'obra de la sessió següent: distribució entre l'alumnat de diferents poemes.

3. Poesia: Poesia bucòlica: Teòcrit

Dilluns 4 de novembre, de 18 h. a 20 h.

Exposició dels poemes distribuïts, comentaris individuals i discussió en comú. Debat sobre punts concrets: diferències entre la poesia lírica i la bucòlica; diferències en el jo poètic; nostàlgia o evasió de la realitat?; Intimisme versus globalització? L'atractiu del bucolisme en la història. Presentació de l'obra de la sessió següent: distribució de la guia de lectura.

4. Tragèdia: Eurípides, *Alceïstis*

Dilluns 18 de novembre, de 18 h. a 20 h.

Posada en comú i comentaris sobre l'obra. Discussió de punts concrets: Eurípides i la nova mirada al drama; diferències amb Èsquil i Sòfocles; els personatges femenins d'Eurípides; diferències entre *Alceïstis*, *Medea*, *Fedra* i *Andròmaca*; Hèracles, un heroi diferent a Eurípides. Presentació de l'obra de la sessió següent: distribució de la guia de lectura.

5. Comèdia: Menandre, *El Misanthrop*

Dilluns 16 de desembre, de 18 h. a 20 h.

Posada en comú i comentaris sobre l'obra. Discussió de punts concrets: els personatges de la comèdia nova respecte els d'Aristòfanes; la comèdia nova i el rerefons social; obres per passar-s'ho bé o mostrar social? la pervivència dels personatges i les imitacions posteriors. Presentació de l'obra de la sessió següent: distribució de la guia de lectura i indicació dels passatges de lectura obligatòria.

6. Història: Heròdot, *Històries* (Llibre II, Egipte)

Dilluns 13 de gener, de 18 h. a 20 h.

Posada en comú i comentaris sobre l'obra. Discussió de punts concrets: el concepte d'història a Heròdot i diferències amb Tucídides; el concepte d'autòpsia; els relats

dins del relat; les "meravelles" d'Egipte; el deute grec amb la civilització egípcia segons Heròdot. Presentació de l'obra de la sessió següent: distribució de la guia de lectura i indicació dels passatges de lectura obligatòria.

7. Filosofia: Aristòtil, *Ètica a Nicòmac*

Dilluns 27 de gener, de 18 h. a 20 h.

Posada en comú i comentaris sobre l'obra. Discussió de punts concrets: el concepte d'ètica segons Aristòtil; les virtuts morals que destaca; diferències amb Plató; el model d'instruccions i els seus antecedents; la influència de l'obra en el pensament posterior. Presentació de l'obra de la sessió següent: distribució de la guia de lectura i repartiment dels fragments entre els alumnes.

8. Literatura científica: selecció de fragments

Dilluns 10 de febrer, de 18 h. a 20 h.

Posada en comú i comentaris sobre l'obra. Discussió de punts concrets: la literatura científica grega i les seves formes; assoliments; el llenguatge científic i la seva pervivència; els tractats mèdics i el coneixement del cos; la definició d'infermetat i l'aplicació de remeis. Presentació de l'obra de la sessió següent: distribució entre l'alumnat dels relats a tractar.

9. Literatura fantàstica: Lluccià de Samosata, *Relats Verídics*

Dilluns 24 de febrer, de 18 h. a 20 h.

Posada en comú i comentaris sobre l'obra. Discussió de punts concrets: la literatura fantàstica grega, característiques i autors; Lluccià i les seves històries fantàstiques; els orígens de la ciència-ficció; Lluccià, un visionari?. Presentació de l'obra de la sessió següent: distribució de la guia de lectura i indicació dels passatges de lectura obligatòria.

10. Biografia: Filòstrat, *Vida d'Apol·loni de Tiana*

Dilluns 9 de març, de 18 h. a 20 h.

Posada en comú i comentaris sobre l'obra. Discussió de punts concrets: diferències entre l'obra de Filòstrat i la de Plutarc; el personatge d'Apol·loni, dades històriques; l'estructura de l'obra i la seva relació amb les biografies cristianes; el paper de la màgia i els miracles. Presentació de l'obra de la sessió següent: distribució de la guia de lectura i indicació dels passatges de lectura obligatòria.

11. Novel·la: Caritó d'Afrodísias, *Quereas i Cal·líroo*

Dilluns 23 de març, de 18 h. a 20 h.

Posada en comú i comentaris sobre l'obra. Discussió de punts concrets: novel·la hel·lenística i novel·la actual; estructura de l'obra i originalitat de l'argument; diferències amb l'obra d'Heliodor; presentació i caracterització psicològica dels personatges; la influència de la novel·la hel·lenística en el Renaixement i èpoques posteriors. Cloenda de les sessions i valoració del curs.

Edicions recomanades dels llibres que es llegiran en l'assignatura '10 obres mestres de la literatura grega (II)':

1. Èpica:

- Homero, *Odisea*. Traducció de Carlos García Gual. Madrid, Alianza Editorial, 2013. (528 pàgines; 12'96 €) ISBN: 978-84-2067-462-9

- Homero, *Odisea*. Traducción de José Manuel Pabón. Madrid, Editorial Gredos. 2014. (742 pàgines; 10'95 €) ISBN: 978-84-2492-633-5
- Homero, *Odisea*. Traducción de Luis Segalà Estalella. Madrid, Editorial Espasa-Calpe, 2010 (496 pàgines; 9'45 €) ISBN: 978-84-6703-461-5
- Homer, *Odissea*. Traducció de Carles Ribes. Versificada. Barcelona, Editorial La Magrana, 2001 (394 pàgines; 16 €) ISBN: 978-84-8264-366-3
- Homer, *Odissea*. Traducció de Joan Alberich Mariné. Barcelona, Editorial La Magrana, 2006 (528 pàgines; 17'28 €) ISBN: 978-84-8264-551-3
- Homer, *Odissea*. Traducció de Joan F. Mira. Barcelona, Editorial Proa, 2012. (480 pàgines; 24 €) ISBN: 978-84-7588-259-8

2. Poesia bucòlica:

- Brioso Sánchez, M. *Teócrito-Bion-Mosco. Bucólicos griegos*. Madrid, Editorial Akal, 1986. (416 pàgines; 13'5 €) ISBN: 978-84-7600-094-6
- Durán Mañas, M. *Teócrito y la poesía bucólica griega*. E-book. E-Excellence Biblioteca Virtual. (0'96 €) ISBN: 978-84-9822-024-7
- Teòcrit, *Idil·lis*. Traducció de Josep Alsina Clota. Barcelona, Editorial Bernat Metge, 1961. (158 pàgines; 36€) ISBN: 978-84-9859-068-5

3. Tragèdia:

- Eurípides, *Tragedias I. Alcestit. Andròmaca*. Traducción de Antonio Tovar. Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Madrid, 1982. (162 pàgines; 21'05 €). ISBN: 978-84-0002-906-9-
- Eurípides, *Alcestit. Medea. Hipólito*. Traducción de Antonio Guzmán Guerra. Madrid, Alianza Editorial, 2015. (242 pàgines; 10'50 €). ISBN: 978-84-2069-867-0
- Eurípides, *El Ciclop. Alcestit. Medea. Els fills d'Hèrcules. Hipòlit. Andròmaca*. Traducció de Carles Riba. Barcelona, Editorial Curial, 1985 (290 pàgines; €) ISBN: 978-84-7256-110-6
- Eurípides, *Tragèdies I. Alcestit*. Traducció de Josep Alsina. Barcelona, Editorial Bernat Metge, 1966. (159 pàgines; 36 €) ISBN: 978-84-9859-043-2
- Eurípides, *Tragèdies I. Alcestit*. Traducció de Josep Alsina. Barcelona, Editorial Alpha, 1966. (159 pàgines; 36 €) ISBN: 978-84-7225-914-0
- Eurípides, *Alcestit*. Traducció de Josep Alsina. Barcelona, Edicions del 62. (12'95 €) ISBN: 978-84-2976-248-8

4. Comèdia:

- Menandro. *Comedias*. Traducción de Pedro Bádenas de la Peña. Madrid, Editorial Gredos, 1986 (554 pàgines; 35 €). ISBN: 978-84-2491-072-3.
- Menandro, *El Misàntropo*. Traducción de Javier Viana. Madrid, Ediciones Clásicas, 2002 (78 pàgines; 5 €). ISBN: 978-84-7882-514-1.
- Menandre, *El Malcarat*. Traducció d'Eloi Castells. Martorell, Editorial Adesiara. Previst pel 2020.

5. Història:

- Heròdot, *Libro II (Euterpe)*. Edición bilingüe. Traducción de José María Floristán. Madrid, Editorial Dykinson, 2011 (402 pàgines; 18 €) ISBN: 978-84-9982-791-9.
- Heròdot, *Los Egipcios*. Traducción de Carlos Schrader García. Madrid, Editorial Gredos (128 pàgines; 12 €). ISBN: 978-84-2492-074-6 (Descatalogat)
- Heròdot, *Libro II*. Traducción de Arturo Ramírez Trejo. Ciudad de México, Universidad Autónoma de México, 2008 (224 pàgines; 26 €).
- Heròdot, *Egipto. El don del Nilo*. Traducción de Cristián Carandell. Madrid, Maeva Editorial, 2001. (174 pàgines; 8'15 €). ISBN: 978-84-9535-438-9.

- Heròdot, *Libros I-IV (Historias I)*. Traducción de Antonio González Caballo. Madrid, Editorial Akal, 1994. (448 pàgines; 15 €). ISBN: 978-84-4600-283-3
- Heròdot, *Llibre II*. Traducció de Manuel Balasch. Barcelona, Editorial Bernat Metge, 2001 (118 pàgines; 36 €). ISBN: 978-84-7225-777-0

6. Filosofia:

- Aristóteles, *Ética a Nicómaco*. Traducción de Luis Calvo Martínez. Madrid, Alianza Editorial, 2014. (360 pàgines; 11'04 €). ISBN: 978-84-2068-845-9
- Aristóteles, *Ética a Nicómaco*. Traducción de Julio Paeli Nonet. Madrid, Editorial Gredos, 2014. (320 pàgines; 9'54 €). ISBN: 978-84-2492-636-6
- Aristòtil, *Ética nicomaquea*. Traducció de Josep Batalla. Edició bilingüe grec-català. Santa Coloma de Queralt, Editorial Obrador Edèndum, (984 pàgines; 44 €). ISBN: 978-84-9431-582-4

7. Literatura científica:

- *Científicos griegos*. Recopilación de Francisco Vera. Madrid, Editorial Aguilar, 1970. 2 tomos. (Descatalogado)
- Rodríguez Alfageme, M.I. *Literatura científica griega*. Madrid, Editorial Síntesis, 2004. (272 pàgines; 25 €). ISBN: 978-84-9756-211-9

8. Literatura fantàstica:

- Luciano de Samosata, *Obras IV*. Edición de Francesca Mestre y Pilar Gómez. Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Madrid, 2016 (492 pàgines; 32'64 €). ISBN: 978-84-0008-521-6
- Luciano de Samosata, *Relatos Verídicos*. Traducción de Xosé Abilleira y Xurxo Pereira. Santiago de Compostela, Rinoceronte Editorial, 2010. (98 pàgines; 15'20 €). ISBN: 978-84-9286-615-1
- Luciano de Samosata, *Relatos fantásticos*. Traducción de Carlos García Gual, Jaime Curbera, Jorge Bergua y María del Barrio. Madrid, Alianza Editorial, 2017. (248 pàgines; 16'50 €). ISBN: 978-84-9104-571-7
- Llucià, *Relats verídics o històries vertaderes*. Traducció de M. Jesús Yago Casas. Editorial Neopàtria, 2018. (66 pàgines; 11'40 €). ISBN: 978-84-1746-404-2.

9. Biografia:

- Filóstrato, *Vida de Apolonio de Tiana*. Traducción de Alberto Bernabé Pajares. Madrid, Editorial Gredos, 1995 (534 pàgines; 35 €). ISBN: 978-84-2493-522-1.

10. Novel·la:

- Caritón de Afrodísias, *La novela griega antigua. Quereas y Calírroe. Efesiàcas. Fragmentos*. Traducción de María Cruz Herrero. Madrid, editorial Akal, 1987 (288 pàgines; 12 €). ISBN: 978-84-7600-163-9
- Caritón de Afrodísias, *Quereas y Calírroe. Efesiàcas. Fragmentos novelescos*. Traducción de Julia Mendoza. Madrid, Editorial Gredos, 1979. (424 pàgines; 30 €). ISBN: 978-84-2493-520-7.

Assignatura: Literatura èpica romana

Horari: els dimecres, de 18.00 h a 20.00 h.

Durada: del 16 d'octubre de 2019 al 18 de març de 2020 (sessions quinzennals).

11 sessions:

MÒDUL 1: *L'ENEIDA* DE VIRGILI

Continguts:

- L'èpica com a gènere: origen, elements constituents, evolució i pervivència.
- El gènere èpic en el món romà: èpica nacional o patriòtica i èpica mitològica, art i propaganda, mètrica i llengua, temes, tècniques i motius.
- Virgili, un poeta en la Roma d'August.
- Virgili, deixeble d'Homer i mestre de Dante: com es construeix la tradició.
- Virgili, el clàssic europeu per excel·lència.
- *L'Eneida*, epopeia nacional romana i obra d'art insuperable.
- Lectura i comentari de *L'Eneida* de Virgili.
- *L'Eneida* i la posteritat: transmissió de l'obra i influència en la literatura, la pintura, l'escultura, la música i el cinema.

Sessions:

1. **Introducció a *L'Eneida* de Virgili.**
Dimecres 16 d'octubre, de 18 h. a 20 h.
2. **Cants 1-3 de *L'Eneida* de Virgili (comentari després de la lectura).**
Dimecres 30 d'octubre, de 18 h. a 20 h..
3. **Cants 4-6 de *L'Eneida* de Virgili (comentari després de la lectura).**
Dimecres 13 de novembre, de 18 h. a 20 h.
4. **Cants 7-9 de *L'Eneida* de Virgili (comentari després de la lectura).**
Dimecres 27 de novembre, de 18 h. a 20 h.
5. **Cants 10-12 de *L'Eneida* de Virgili (comentari després de la lectura).**
Dimecres 11 de desembre, de 18 h. a 20 h.

MÒDUL 2: *LES METAMORFOSIS* D'OVIDI

Continguts:

- L'èpica com a gènere: origen, elements constituents, evolució i pervivència.
- El gènere èpic en el món romà: èpica nacional o patriòtica i èpica mitològica, art i propaganda, mètrica i llengua, temes, tècniques i motius.
- Ovidi, un poeta maleït *avant la lettre*.
- Ovidi i l'amor.
- La transformació com a tema literari.
- *Les Metamorfosis* o el millor manual possible de mitologia clàssica.
- Lectura i comentari de *Les Metamorfosis* d'Ovidi.
- *Les Metamorfosis* i la posteritat: transmissió de l'obra i influència en la literatura, la pintura, l'escultura, la música i el cinema.

Sessions:

- 1. Introducció a *Les Metamorfosis* d'Ovidi.**
Dimecres 8 de gener, de 18 a 20 h.
- 2. Llibres 1-3 de *Les Metamorfosis* d'Ovidi (comentari després de la lectura).**
Dimecres 22 de gener, de 18 h. a 20 h.
- 3. Llibres 4-6 de *Les Metamorfosis* d'Ovidi (comentari després de la lectura).**
Dimecres 5 de febrer, de 18 h. a 20 h.
- 4. Llibres 7-9 de *Les Metamorfosis* d'Ovidi (comentari després de la lectura).**
Dimecres 19 de febrer, de 18 h. a 20 h.
- 5. Llibres 10-12 de *Les Metamorfosis* d'Ovidi (comentari després de la lectura).**
Dimecres 4 de març, de 18 h. a 20 h.
- 6. Llibres 13-15 de *Les Metamorfosis* d'Ovidi (comentari després de la lectura).**
Dimecres 18 de març, de 18 h. a 20 h.

Bibliografia del Mòdul 1

- Edició que s'emprarà per fer la lectura a classe de *l'Eneida* de Virgili:
VIRGILI, *L'Eneida*. Introducció, traducció i notes de Joan Bellès. Barcelona: Edicions 62, 2016 [Col·lecció labutxaca].
- Altres versions al català de *l'Eneida* de Virgili:
VIRGILI, *L'Eneida*. Traducció de Manuel Garcia i Silvestre. Barcelona: El Poble Català, 1916.
VIRGILI, *L'Eneida*. Traducció de Mossèn Llorenç Riber. Barcelona: Editorial Catalana, 1917-1918 (2 vol.).
VIRGILI, *L'Eneida*. Traducció de Miquel Dolç. Barcelona: Editorial Alpha, 1956.
VIRGILI, *L'Eneida*. Traducció de Miquel Dolç. Barcelona: Fundació Bernat Metge, 1973-1978 (4 vol.).
VIRGILI, *L'Eneida*. Introducció, traducció i notes de Joan Bellès. Barcelona: Empúries, 1998.
- Bibliografia general:
ALBRECHT, M. VON, *Historia de la literatura romana*. Traducció de Dulce Estefanía i d'Andrés Pociña. Barcelona: Herder, 1997 (2 vol.).
BALLÓ, J. – PÉREZ, X., *La llavor immortal. Els arguments universals en el cinema*, Barcelona: Empúries, 1995.
BAYET, J., *Literatura latina*. Pròleg de José Alsina Clota, traducció d'Andrés Espinosa Alarcón. Barcelona: Ariel, 1985.

- BOLGAR, R. R., *The Classical Heritage and its Beneficiaries*, Cambridge: Cambridge University Press, 1973.
- CODOÑER MERINO, C. (coord.), *Historia de la literatura latina*, Madrid: Cátedra, 1997.
- CURTIUS, E. R., *Literatura europea y Edad Media latina*. Traducció de Margit Frenk Alatorre i Antonio Alatorre. Mèxic, Madrid i Buenos Aires: Fondo de Cultura Económica, 1976.
- GRIMAL, P., *Diccionari de mitologia grega i romana*. Traducció de Montserrat Franquesa, Joaquim Gestí i Andreu Martí. Barcelona: Edicions de 1984, 2008.
- HAMMER, D., *Roman Political Thought and the Modern Theoretical Imagination*, Norman i Oklahoma: University of Oklahoma Press, 2008.
- HIGHET, G., *La tradición clásica. Influencias griegas y romanas en la literatura occidental*. Traducció d'Antonio Alatorre. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 1978 (2 vol.).
- KENNEY, E. J. – CLAUSEN, W. V. (ed.), *Historia de la literatura clásica (Cambridge University). II: Literatura latina*. Traducció d'Elena Bombín. Madrid: Gredos, 1996.
- LLOYD-JONES, H., *Classical Survivals. The Classics in the Modern World*, Oxford: Duckworth, 1988.
- MAY, R., *La necesidad del mito. La influencia de los modelos culturales en el mundo contemporáneo*. Traducció de Luis Botella García del Cid. Barcelona: Paidós, 1992.
- SETTIS, S., *El futuro de lo clásico*. Traducció d'Andrés Soria Olmedo. Madrid: Abada, 2006.
- WINKLER, M. M. (ed.), *Classical Myth and Culture in the Cinema*, Oxford i Nova York: Oxford University Press, 2001.

- Bibliografia específica:

- ALBRECHT, M. VON, *Virgilio. Bucólicas, Geórgicas, Eneida. Una introducción*. Traducció d'Antonio Mauriz Martínez revisada per Francisca Baños. Múrcia: Universidad de Murcia, 2012.
- BAUZÁ, H. F., *Virgilio y su tiempo*, Madrid: Akal, 2008.
- CAMPBELL, J., *El héroe de las mil caras*. Traducció de Luisa Josefina Hernández. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 2015.
- FARRELL, J. – PUTNAM, M. C. J. (ed.), *A Companion to Vergil's Aeneid and its Tradition*, Oxford: Blackwell, 2010.
- GALINSKY, K., *Augustan Culture. An Interpretative Introduction*, Princeton: Princeton University Press, 1996.
- GALINSKY, K., *The Cambridge Companion to the Age of Augustus*, Cambridge: Cambridge University Press, 2005.
- GONZÁLEZ VÁZQUEZ, J., *Virgilio*, Madrid: Síntesis, 2007.
- GRIMAL, P., *Virgilio*. Traducció d'Hugo Francisco Bauzá. Madrid: Gredos, 2011.
- KERÉNYI, K., *Virgilio*, Palerm: Sellerio, 2007.
- MARTINDALE, CH., *The Cambridge Companion to Vergil*, Cambridge: Cambridge University Press, 1997.
- QUINT, D., *Epic and Empire. Politics and Generic Form from Virgil to Milton*. Princeton: Princeton University Press, 1993.
- ZANKER, P., *Augusto y el poder de las imágenes*. Traducció de Pablo Diener Ojeda. Madrid: Alianza Editorial, 1992.

Bibliografia del Mòdul 2

- Edició que s'emprarà per fer la lectura a classe de *Les Metamorfosis* d'Ovidi:

OVIDI, *Les Metamorfosis*. Presentació i traducció de Jordi Parramon. Barcelona: Quaderns Crema, 1996 [Col·lecció Biblioteca Mínima, núm. 45]

- Altres versions al català de *Les Metamorfosis* d'Ovidi:

OVIDI, *Les Metamorfosis*. Traducció d'Adela Maria Trepal i Anna Maria Saavedra. Barcelona: Fundació Bernat Metge, 1930-1932 (3 vol.).

OVIDI, *Les Metamorfosis*. Traducció catalana, introducció i notes de Ferran Aguilera. Barcelona: La Magrana, 1994-1998 (2 vol.).

OVIDI, *Les Metamorfosis*. Traducció de Ferran Aguilera. Barcelona: RBA La Magrana, 2012 [Col·lecció Clàssics de Grècia i Roma, núm. 8].

- Bibliografia general:

ALBRECHT, M. VON, *Historia de la literatura romana*. Traducció de Dulce Estefanía i d'Andrés Pociña. Barcelona: Herder, 1997 (2 vol.).

BALLÓ, J. – PÉREZ, X., *La llavor immortal. Els arguments universals en el cinema*, Barcelona: Empúries, 1995.

BAYET, J., *Literatura latina*. Pròleg de José Alsina Clota, traducció d'Andrés Espinosa Alarcón. Barcelona: Ariel, 1985.

BOLGAR, R. R., *The Classical Heritage and its Beneficiaries*, Cambridge: Cambridge University Press, 1973.

CODOÑER MERINO, C. (coord.), *Historia de la literatura latina*, Madrid: Cátedra, 1997.

CURTIUS, E. R., *Literatura europea y Edad Media latina*. Traducció de Margit Frenk Alatorre i Antonio Alatorre. Mèxic, Madrid i Buenos Aires: Fondo de Cultura Económica, 1976.

GRIMAL, P., *Diccionari de mitologia grega i romana*. Traducció de Montserrat Franquesa, Joaquim Gestí i Andreu Martí. Barcelona: Edicions de 1984, 2008.

HAMMER, D., *Roman Political Thought and the Modern Theoretical Imagination*, Norman i Oklahoma: University of Oklahoma Press, 2008.

HIGHET, G., *La tradición clásica. Influencias griegas y romanas en la literatura occidental*. Traducció d'Antonio Alatorre. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 1978 (2 vol.).

KENNEY, E. J. – CLAUSEN, W. V. (ed.), *Historia de la literatura clásica (Cambridge University). II: Literatura latina*. Traducció d'Elena Bombín. Madrid: Gredos, 1996.

LLOYD-JONES, H., *Classical Survivals. The Classics in the Modern World*, Oxford: Duckworth, 1988.

MAY, R., *La necesidad del mito. La influencia de los modelos culturales en el mundo contemporáneo*. Traducció de Luis Botella García del Cid. Barcelona: Paidós, 1992.

SETTIS, S., *El futuro de lo clásico*. Traducció d'Andrés Soria Olmedo. Madrid: Abada, 2006.

WINKLER, M. M. (ed.), *Classical Myth and Culture in the Cinema*, Oxford i Nova York: Oxford University Press, 2001.

- Bibliografia específica:

- ALBRECHT, M. VON, *Ovidio. Una introducción*. Traducció d'Antonio Mauriz Martínez revisada per Francisca Baños i per Michael von Albrecht. Múrcia: Universidad de Murcia, 2015.
- BREWER, W., *Ovid's Metamorphoses in European Culture (Commentary)*, Francetown: Marshall Jones Company, 1978 (edició revisada).
- CASTIGLIONI, L., *Studi intorno alle fonti e alla composizione delle Metamorfosi di Ovidio*, Roma: L'Erma di Bretschneider, 1964 (reimpressió de l'edició de Pisa, 1906).
- CRISTÓBAL, V., *Ovidio*, Madrid: Gredos, 2012.
- DAVIS, J., *Ovid & Augustus: A political reading of Ovid's erotic poems*, Londres: Duckworth, 2006.
- GALINSKY, K., *Ovid's Metamorphoses: An Introduction to the Basic Aspects*, Oxford i Berkeley: Blackwell, 1975.
- HARDIE, PH. (ed.), *The Cambridge Companion to Ovid*, Cambridge: Cambridge University Press, 2002.
- KNOX, P. E. (ed.), *Oxford Readings in Ovid*, Oxford: Oxford University Press, 2006.
- KNOX, P. E., *Ovid's Metamorphoses and the Traditions of Augustan Poetry*. Cambridge: Cambridge University Press, 1986.
- MARTINDALE, CH. (ed.), *Ovid Renewed: Ovidian Influences on Literature and Art from the Middle Ages to the Twentieth Century*, Cambridge: Cambridge University Press, 1988.
- OTIS, B., *Ovid As An Epic Poet*, Cambridge, Cambridge University Press, 2010
- SOLODOW, J. B., *The World of Ovid's Metamorphoses*, Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1988.
- VOLK, K., *Ovid*, Oxford: Blackwell, 2010.
- WEIDEN BOYD, B., *Brill's Companion to Ovid*, Leiden, Boston i Köln: Brill, 2002.
- ZIOLKOWSKI, TH., *Ovid and the Moderns*, Ithaca: Cornell University Press, 2005.